

Grondwettelijk Hof

**PERSBERICHT
ARREST 113/2023**

Het Vlaamse decreet over de erkenning van lokale geloofsgemeenschappen is met uitzondering van de bepalingen die buitenlandse financiering en ondersteuning beperken, grondwettig

Een Vlaams decreet van 22 oktober 2021 voert een nieuw erkennings-, toezichts- en sanctiekader in voor lokale geloofsgemeenschappen. Vier vzw's en de provincie Antwerpen vorderen de gehele respectievelijk gedeeltelijke vernietiging van dat decreet.

Het Hof verwerpt de grondwettigheidsbezwaren tegen de meeste bepalingen. Dat geldt evenwel niet voor de bepalingen van het decreet op grond waarvan de lokale geloofsgemeenschap en het bestuur van de eredienst geen buitenlandse financiering of ondersteuning mogen ontvangen die afbreuk doet aan hun onafhankelijkheid en geen bedienaars van de eredienst of vervangers mogen hebben die rechtstreeks of onrechtstreeks bezoldigd zijn door een buitenlandse overheid. Volgens het Hof zijn die bepalingen strijdig met de vrijheid van godsdienst en eredienst, zodat zij worden vernietigd.

1. Context van de zaak

Het Vlaamse decreet van 22 oktober 2021 « tot regeling van de erkenning van lokale geloofsgemeenschappen, de verplichtingen van de besturen van de eredienst en het toezicht daarop en tot wijziging van het decreet van 7 mei 2004 betreffende de materiële organisatie en werking van de erkende erediensten » voert een **nieuw erkennings-, toezichts- en sanctiekader in voor lokale geloofsgemeenschappen**.

Vier vzw's die instellingen samenbrengen die belast zijn met het beheer van de temporalieën van de moslimeredienst, vorderen de gehele vernietiging van het decreet. De provincie Antwerpen vordert de gedeeltelijke vernietiging van het decreet.

2. Onderzoek door het Hof

2.1. De erkenningscriteria en verplichtingen van het bestuur van de eredienst (B.8-B.12 en B.17-B.27)

De vier vzw's voeren aan dat het Vlaamse Gewest niet bevoegd is om als erkenningscriterium en verplichting van het bestuur van de eredienst op te leggen dat de bedienaars van de eredienst (en hun vervangers) in voorkomend geval moeten voldoen aan de inburgeringsplicht en dat zij noch rechtstreeks noch onrechtstreeks mogen worden bezoldigd door een buitenlandse overheid.

Het Hof verwerpt die kritiek. Het oordeelt dat die criteria en verplichtingen **onder de bevoegdheid van het Vlaamse Gewest** inzake de kerkfabrieken en de instellingen die belast zijn met het beheer van de temporalieën van de erkende erediensten vallen. Het Hof stelt vast dat de bedienaars van de eredienst en hun vervangers sleutel- en gezagsfiguren zijn binnen de lokale geloofsgemeenschap en behalve bij de rooms-katholieke eredienst van ambtswege lid zijn van het bestuursorgaan van het bestuur van de eredienst. Beide criteria en verplichtingen houden bijgevolg rechtsreeks verband met het beheer van de temporalieën van de eredienst. De federale bevoegdheid inzake de wedden en pensioenen van de bedienaars der erediensten strekt zich volgens het Hof bovendien niet uit tot rechtstreekse of onrechtstreekse bezoldigingen van buitenlandse overheden.

De vier vzw's voeren voorts aan dat verscheidene erkenningscriteria en verplichtingen van het bestuur van de eredienst de vrijheid van godsdienst en eredienst schenden. Zij bekritisieren (i) het verbod om buitenlandse financiering of ondersteuning te ontvangen die afbreuk doet aan de onafhankelijkheid, (ii) het verbod om bedienaars van de eredienst of vervangers te hebben die rechtstreeks of onrechtstreeks bezoldigd zijn door een buitenlandse overheid, (iii) de verplichting om alle redelijke inspanningen te leveren om personen die aanzetten tot discriminatie, haat of geweld te weren uit het (voorlopige) bestuursorgaan, en (iv) de verplichting om alle redelijke inspanningen te leveren om personen die in de door de lokale geloofsgemeenschap gebruikte lokalen en plaatsen aanzetten tot discriminatie, haat of geweld te weren uit die lokalen en plaatsen.

Het Hof oordeelt dat **de vrijheid van godsdienst en eredienst geschonden is voor wat betreft het verbod om buitenlandse financiering of ondersteuning te ontvangen die afbreuk doet aan de onafhankelijkheid en het verbod om bedienaars van de eredienst of vervangers te hebben die rechtstreeks of onrechtstreeks bezoldigd zijn door een buitenlandse overheid**. De voorwaarde dat buitenlandse financiering of ondersteuning « afbreuk doet aan de onafhankelijkheid van de lokale geloofsgemeenschap » is onvoldoende precies. Bovendien is op geen enkele wijze aangetoond dat die verboden in een redelijk verband van evenredigheid staan tot de vrijwaring van de democratische rechtsstaat die ermee wordt nagestreefd. **Het hof oordeelt verder dat de twee andere bestreden criteria en verplichtingen de vrijheid van godsdienst en eredienst daarentegen niet schenden.**

2.2. De wachtperiode (B.28-B.33)

De vier vzw's werpen op dat de wachtperiode van minimaal vier jaar die in acht moet worden genomen vooraleer een lokale geloofsgemeenschap kan worden erkend, de vrijheid van vereniging en de vrijheid van godsdienst en eredienst op onevenredige wijze inperkt.

Het Hof stelt vast dat de erkenning aanzienlijke rechtsgevolgen heeft. Zij brengt immers de oprichting van het bestuur van de eredienst, een openbare instelling met rechtspersoonlijkheid, met zich mee, en doet verscheidene verplichtingen in hoofde van de financierende overheid ontstaan, zoals de verplichting om in te staan voor de tekorten en de verplichting om bij te dragen bij investeringen in gebouwen van de eredienst. Gelet op die rechtsgevolgen is **de wachtperiode van vier jaar en de eventuele verlenging ervan met twaalf maanden niet overdreven**, te meer aangezien de wachtperiode niet verhindert dat de lokale geloofsgemeenschap reeds rechtspersoonlijkheid verwerft. De wachtperiode schendt de vrijheid van vereniging en de vrijheid van godsdienst en eredienst dan ook niet.

2.3. De bevoegde instantie en haar bevoegdheden (B.13-B.16 en B.34-B.43)

De vier vzw's voeren aan dat het Vlaamse Gewest niet bevoegd is om een « nieuwe Vlaamse informatie- en screeningdienst » op te richten.

Het Hof oordeelt dat de bevoegdheid inzake de instellingen die belast zijn met het beheer van de temporalieën van de erkende erediensten tevens de bevoegdheid inhoudt om te controleren of de lokale geloofsgemeenschappen voldoen aan de erkenningscriteria en aan de administratieve verplichtingen, alsook om toezicht uit te oefenen op de instellingen die belast zijn met het beheer van de temporalieën van de erkende erediensten. Door te voorzien in een instantie die nagaat of lokale geloofsgemeenschappen in aanmerking komen voor erkenning en of besturen van erkende erediensten voldoen aan hun verplichtingen, **gaat het Vlaamse Gewest zijn bevoegdheid dus niet te buiten.**

De vier vzw's werpen eveneens op dat de personeelsleden van die instantie over te verregaande bevoegdheden beschikken, waardoor onder meer het beginsel van de onschendbaarheid van de woning in het gedrang komt.

Het Hof oordeelt dat de bestreden bevoegdheden van de personeelsleden van de Vlaamse informatie- en screeningsdienst de grondrechten niet schenden. Het Hof stelt vast dat de uitoefening van die bevoegdheden aan voldoende beperkingen is onderworpen. **Wat de bevoegdheid om gebouwen en ruimtes te betreden betreft, wijst het Hof erop dat gebouwen en ruimtes die exclusief bestemd zijn als private woning, uitgesloten zijn. Bovendien heeft die bevoegdheid louter tot doel om de administratieve voorwaarden na te gaan die door het decreet zijn opgelegd. Het gaat niet om een huiszoeking of huisvisitatie, en de bevoegde personeelsleden kunnen geen dwang of geweld gebruiken en kunnen personen die niet meewerken niet bestraffen.** Het Hof maakt daaromtrent uitdrukkelijk een voorbehoud.

2.4. De verkorte procedure (B.47-B.55)

De provincie Antwerpen bekritiseert de verkorte erkenningsprocedure die als overgangsmaatregel is opgenomen in het decreet voor aanvragen die bij het representatief orgaan zijn ingediend vóór 1 juli 2019. Volgens haar schendt die verkorte procedure het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie, het rechtszekerheidsbeginsel en het vertrouwensbeginsel.

Het Hof verwerpt die kritiek. Het verschil in behandeling tussen de lokale geloofsgemeenschappen die hun aanvraag tot erkenning vóór 1 juli 2019 hebben ingediend bij het representatief orgaan en zij die hun aanvraag na die datum hebben ingediend, is **redelijk verantwoord** in het licht van de legitieme doelstellingen die de decreetgever nastreeft, zijnde het eerbiedigen van de rechtmatige verwachtingen van de lokale geloofsgemeenschappen die al jaren wachtende zijn en het vermijden dat lokale geloofsgemeenschappen nog snel een aanvraag zouden indienen om te ontsnappen aan de wachtperiode. De gekozen datum is namelijk pertinent en het verschil in behandeling heeft geen onevenredige gevolgen aangezien de verkorte procedure de deur niet openzet voor lichtzinnige erkenningen.

3. Besluit

Het Hof **vernietigt** de bepalingen die als erkenningscriterium en verplichting van het bestuur van de eredienst opleggen dat de lokale geloofsgemeenschap respectievelijk het bestuur van de eredienst geen buitenlandse financiering of ondersteuning mag ontvangen die afbreuk doet aan haar onafhankelijkheid en geen bedienaars van de eredienst of vervangers mag hebben die rechtstreeks of onrechtstreeks bezoldigd zijn door een buitenlandse overheid (artikel 7, 3°, eerste zin, en 9°, artikel 16, 8°, en artikel 17, § 1, eerste zin, van het decreet).

Het Hof **verwerpt het beroep voor het overige**, rekening houdend met hetgeen het heeft gezegd over de bevoegdheid van de personeelsleden van de bevoegde instantie om gebouwen en ruimtes te betreden.

Het Grondwettelijk Hof is het rechtscollege dat waakt over de inachtneming van de Grondwet door de verschillende wetgevers in België. Het Hof kan wetten, decreten en ordonnanties vernietigen, ongrondwettig verklaren en schorsen wegens schending van een fundamenteel grondrecht of een bevoegdheidverdelende regel.

Dit persbericht, opgesteld door de cel “media” van het Hof, bindt het Grondwettelijk Hof niet. De [tekst van het arrest](#) is te vinden op de webstek van het Grondwettelijk Hof.

Contactpersonen voor de pers : [Frank Meersschaut](#) | 0475/325.218 | [Tim Souverijns](#) | 02/500.12.21

Volg het Hof via Twitter [@ConstCourtBE](#)